

مهروماه

هومان

مرکز تخصصی علوم انسانی

• درسنامه های جامع و کامل مطابق با رویکرد امتحان نهایی

• بیش از ۲۰۰۰ سؤال متنوع امتحانی

خلاصه کپسولی

۱۶ کاربرگ امتحانی

به نام خدای مهربان

• برای دریافت آخرین
امتحان نهایی
این کد رو اسکن کن.

مقدمه

سلام؛ خیلی خوشحالیم که این کتاب رو برای امتحان نهایی جامعه‌شناسی انتخاب کردی یا الان داری انتخاب میکنی! امسال، امتحان‌های نهایی تأثیر قابل توجهی در کسب نتیجه‌های موفق دانش‌آموزها دارد. به خاطر همین هم ما در انتشارات مهرماه به سری کتاب **بیست‌پک** که مخصوص موفقیت در امتحانات نهایی است رو براتون تألیف کنیم.

کتاب پرسؤال

هر درس با یک **مشاوره کاربردی** شروع می‌شه که در اون مباحثی که بیشترین شانس طراحی سؤال رو دارن مشخص کردیم، همچنین در خصوص بارم اون درس در امتحانات و اینکه چه‌جوری باید اون درس رو بخونید، کلی مشاوره کاربردی داریم.

کتاب **پرسؤال** جامعه‌شناسی از جهات مختلفی دارای اهمیتیه. اول اینکه تعداد سؤالاتش به قدریه که خیال شما رو از آمادگی برای یه نمره خیلی عالی راحت کنه. دوم اینکه درسنامه‌های این کتاب، کامل و به شدت مفید هستن. کلی نکته و نمودار و طراحی‌های جذاب توی درسنامه این کتاب هست که باعث میشه مثل کتاب درسیتون با یک متن یکنواخت طرف نباشین. سوم اینکه تلاش ما بر این بوده که سؤالات این کتاب به لحاظ محتوا و ساختار کاملاً شبیه سؤالات امتحان‌های نهایی باشن. چهارمین نکته اینه که ما توی این کتاب، سؤالات نهایی سال‌های مختلف رو به‌صورت منظم و پخش‌شده قرار دادیم تا وقتی که برای امتحان آماده می‌شین، یه دور همه امتحان نهایی‌های سال‌های گذشته رو هم دیده باشین.

یه توصیه خیلی مهم: از حل سؤالات امتحان‌های نهایی سال‌های گذشته به هیچ وجه غفلت نکنین. تجربه نشون داده که سؤالاتی که در امتحان‌های نهایی یک سال طرح شدن، احتمال طرحشون در سال‌های آینده خیلی زیاده.

و اما سؤالات امتحانی! بهترین روش برای موفقیت در امتحان نهایی، اینه که شما با انواع سؤالات احتمالی که ممکنه در امتحان نهایی طرح بشه آشنا بشین!

برای همین به یک کتاب نیاز دارین که **پرسؤال** باشه 😊

حالا آیا درسته همین‌طوری یه عالمه سؤال رو پشت سر هم بریزیم تو کتاب؟ قطعاً خیر! برای همین ما اومدیم هر درس رو براساس طرح درس معلم‌ها، به چند بخش تقسیم کردیم و به این شکل از هم جدا کردیم: **بخش اول**.....

زیر هر بخش هم نوشتیم که این بخش مربوط به کدوم تیترهای درس هست که راحت‌تر مطالب رو پیدا کنی. حالا تو هر بخش چه اتفاقی افتاده؟ هر بخش از انواع مدل‌هایی که تا حالا در امتحانات نهایی سؤال طرح شده و حتی مواردی که احتمال می‌دیم امسال اضافه بشه، سؤال طرح کردیم. یعنی امکان نداره سؤالاتی تو امتحان نهایی طرح بشه و شما نمونه‌اش رو تو کتاب **پرسؤال** ندیده باشی.

در انتهای هر بخش سؤالات بیست‌ساز رو می‌بینی که مخصوص سؤالات سطح بالاتر هستن تا با پاسخ‌دهی به اونا بیشتر به نمره ۲۰ نزدیک بشی.

کتاب کاربرگ امتحانی

۱- آزمون‌های درس به درس: این آزمون‌ها رو به سبک و سیاق امتحان نهایی طراحی کردیم؛ سعی کردم تمام نکات مهم امتحان‌خیز هر درس، در قالب این آزمون‌ها طرح بشه. بنابراین پس از خوندن هر درس، یک امتحان نهایی در حد همون درس در انتظارتونه.

۲- آزمون‌های جامع: پس از آزمون‌های درس به درس، شش آزمون جامع آوردیم. از این شش آزمون، دو آزمون تألیفی نیم‌سال اول، دو آزمون شبیه‌ساز نهایی و دو آزمون نهایی دی ۱۴۰۲ و خرداد ۱۴۰۳ است. حتماً پس از مطالعه کل کتاب سراغ این آزمون‌ها برید.

کتابچه خلاصه کپسولی

اما بچه‌ها براتون یه هدیه کوچیک، اما بسیار کاربردی گذاشتیم. «خلاصه کپسولی» که در اصل خلاصه کل کتابه و شامل مهم‌ترین و پرتکرارترین نکات امتحان نهاییه.

قدردانی

اگر همراهی آقای امیر محمدبیگی و محمدجواد حیدر و پیگیری، صبوری و خوش‌خلقی خانم بشیری نبود، حتماً این کتاب به سرانجام نمی‌رسید.

فهرست

درس اول: ذخیره دانشی

درسنامه	۶
سؤالات امتحانی	۸
پاسخنامه	۹۰

درس دوم: علوم اجتماعی

درسنامه	۱۴
سؤالات امتحانی	۱۵
پاسخنامه	۹۲

درس چهارم: کنش اجتماعی

درسنامه	۲۸
سؤالات امتحانی	۲۹
پاسخنامه	۹۶

درس ششم: قدرت اجتماعی

درسنامه	۴۳
سؤالات امتحانی	۴۶
پاسخنامه	۱۰۰

درس هشتم: سیاست هویت

درسنامه	۶۳
سؤالات امتحانی	۶۶
پاسخنامه	۱۰۵

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان...

درسنامه	۸۱
سؤالات امتحانی	۸۳
پاسخنامه	۱۱۰

درس سوم: نظم اجتماعی

درسنامه	۲۰
سؤالات امتحانی	۲۳
پاسخنامه	۹۴

درس پنجم: معنای زندگی

درسنامه	۳۵
سؤالات امتحانی	۳۷
پاسخنامه	۹۸

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

درسنامه	۵۳
سؤالات امتحانی	۵۶
پاسخنامه	۱۰۳

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در...

درسنامه	۷۲
سؤالات امتحانی	۷۵
پاسخنامه	۱۰۸

بخش اول

درسنامه و سؤال

پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

مشاوره: ورودی این درس (مقدمه) جایگاه علم در جهان اسلام و علم نافع رو نشون میده. در این درس برای شما عزیزان جدول‌های مقایسه‌ای زیادی رو آوردم تا مطالب رو بهتر و سریع‌تر یاد بگیرید. لطفاً به انواع متن فارابی و انواع عقل‌ها توجه ویژه‌ای بکنین! راستی بام این درس در امتحانات نوبت دوم ۳ نمره است.

علم در اسلام

در ابتدای درس می‌خواهیم با «منزلت علوم» و همچنین «مراتب علم» در فرهنگ اسلامی آشنا شویم:

مراتب علم در فرهنگ اسلام	منزلت علوم در فرهنگ اسلام
- یادگیری همه علوم ارزش یکسانی ندارد. - آموختن برخی علوم مانند سحر، در اسلام منع شده است. - یادگیری برخی علوم، لازم و ضروری است. - مسلمانان به آموختن علم نافع تشویق شده‌اند. - مسلمانان از یادگیری علمی که فایده‌ای نداشته باشد، منع گردیده‌اند. علوم نافع: - علوم ابزاری که نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می‌کنند (علم پزشکی و علوم فنی و مهندسی و علوم پایه) - علوم که درباره چگونگی استفاده از علوم ابزاری و اهداف، ارزش‌ها و آرمان‌های انسان صحبت می‌کنند. - علوم که درباره حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند. نافع‌ترین علوم: - علم به نفس - علم توحید - علم به مبدأ و معاد	- علم از مهم‌ترین ارزش‌هاست. - از علم به عنوان هدف آفرینش یاد شده است. - علت برتری انسان بر فرشتگان معرفی گردیده است. - انسان به سبب علم، خلیفه خداوند در زمین شده است. - قرآن کریم کتاب علم است. - پیامبران برای تعلیم و تربیت آدمیان مبعوث شده‌اند.

نکته نهایی: ۱ علم به جامعه و علم به تاریخ (از شاخه‌های علوم اجتماعی)، اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان (علم به تاریخ) و شناخت قوانین اجتماعی که برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده استفاده می‌شود، (علم به جامعه) باشند، علم نافع هستند.

۲ فلسفه ← تلاشی برای بسط دیدگاهی جامع نسبت به انسان و معناداری جهان است.

۳ از دیدگاه امام علی (ع)

- شناخت خداوند ← عالی‌ترین شناخت‌هاست
- مفیدترین دانش‌ها ← خویش‌شناسی است

۴ در جهان اسلام، به سبب اینکه روش علمی به روش حسی و تجربی محدود نمی‌گردد و عقل و وحی نیز به عنوان دو ابزار شناخت علمی به رسمیت شناخته می‌شوند نتیجه ← علوم نافع به علوم ابزاری محدود نمی‌گردند و علوم دیگر را نیز دربرمی‌گیرند.

علوم اجتماعی در قرآن

● توجه به زندگی اجتماعی انسان:

- توصیف و تبیین زندگی اجتماعی
- نقد و ارزیابی جوامع و فرهنگ‌های بشری
- ترسیم جامعه آرمانی موردنظر
- قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را سنت‌های الهی می‌نامد و آدمیان را برای شناخت این سنت‌ها تشویق می‌کند.

- رفتار و فرهنگ گذشتگان را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد.
- رفتار عاقلانه گذشتگان را تأیید می‌کند.
- رفتار جاهلانه و سفیهانه آن‌ها را نقد می‌کند.
- کسانی را که شناخت علمی را به شناخت حسی و تجربی محدود می‌کنند، مورد نکوهش قرار می‌دهد.

ویژگی‌های جامعه آرمانی در قرآن

- جامعه‌ای است که در آن به عدالت و قسط رفتار می‌شود.
- فرهنگ حق دارد.
- تا جایی که بتواند به ستم‌دیدگان و مستضعفان جهان یاری می‌دهد.
- پیامبران خدا برای تعلیم این‌گونه معارف و ساختن جامعه و فرهنگ، بر اساس عدالت و قسط مبعوث شده‌اند.

(خرداد ۱۴۰۰)

نمونه سؤال: قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را می‌نامد.

پاسخ: سنت‌های الهی

رویکرد فارابی در حوزه علوم اجتماعی

- علم اجتماعی را زیرمجموعه علوم انسانی می‌دانسته و آن را علم مدنی نامیده است.
- با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و همچنین با استدلال عقلی، جوامع مختلف را به انواعی تقسیم کرده است.

انواع مدن فارابی

مدینه فاضله	مدینه جاهله	مدینه ضاله	مدینه فاسقه
- جامعه‌ای است که بر محور علم سازمان یافته باشد. - جامعه آرمانی فارابی است. - علم در آن به علم تجربی محدود نمی‌شود. - علوم عقلی و وحیانی را نیز دربر می‌گیرد.	- جوامعی که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند. - علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد. - علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. مثال: اهرام جیزه یا تابوت‌های مصریان	- جامعه‌ای است که بر اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. - نظرات علمی پذیرفته‌شده در مدینه فاضله تحریف می‌گردند. - آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.	- جامعه‌ای است که بر اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. - با آنکه مردم علوم عقلانی و وحیانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند. - با آنکه مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، بر اساس آن عمل نمی‌کنند.

نکته نهایی: فارابی با نگاه انتقادی به جوامع زمان خود می‌نگرد و آن جوامع را مدینه‌های فاسقه یا ضاله می‌داند.

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علم مدنی فارابی

- همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی را داراست.
- به تبیین علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.
- دربارهٔ هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف، داوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد.
- دربارهٔ هنجارها، نحوهٔ رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید‌ها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند.

نکته نهایی: ۱ ابوعلی مسکویه با نگاهی تبیینی کتاب «تجارب الأمم» را در هشت جلد تألیف کرد.

۲ ابوریحان بیرونی در کتاب «تحقیق ماللهند» با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد.

۳ با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی فرهنگ هند پرداخت.

رویکرد اجتماعی ابن خلدون

- با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود.
- در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت.
- بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.
- از جامعه آرمانی سخن نگفت.
- با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از «عصبیت» به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند.
- دریافت خود از شکل‌گیری جوامع «عصبیت» را به همه جوامع تعمیم می‌دهد.
- رویکرد ابن خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی، محافظه‌کارانه است.
- ابن خلدون علم اجتماعی خود را علم عمران می‌نامد.
- روش ابن خلدون در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت.

(خرداد ۱۴۰۳)

نمونه سؤال: ابن خلدون در مطالعات خود بیشتر از روش (عقلی - حسی و تجربی) استفاده می‌کرد.

پاسخ: حسی و تجربی

انواع عقل در معنای عام

- عقل در معنای عام ۱) عقل ابزاری (تجربی) ۲) عقل تفسیری ۳) عقل انتقادی تقسیم‌بندی می‌شود.
- در جدول زیر به توضیح کامل هر یک از انواع عقل پرداختیم:

عقل ابزاری	عقل تفسیری	عقل انتقادی
■ دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از عقل ابزاری استفاده می‌کنند. ■ همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبندند. ■ اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی و عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی به کمک عقل ابزاری درک می‌شوند. ■ جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کند.	■ برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار مانند کنش انسان‌ها، گفتار و متن به کار می‌رود. ■ معنای برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود. ■ جامعه‌شناسی تفسیری برای فهم دیگران و ارتباط با آنان یا معنا بخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل کمک می‌گیرد.	■ عقلی است که برای ارزیابی و داوری درباره مناسبات و ارتباطات انسانی به کار می‌رود. ■ ارزش‌های عدالت و آزادی را در روابط انسانی ارزیابی می‌کند. ■ از عقل ابزاری و عقل تفسیری عبور می‌کند و به دنبال عقلانیت دیگری می‌گردد که ظرفیت و توان داوری ارزشی و انتقادی داشته باشد و این ظرفیت و توان را در عقل انتقادی جست‌وجو می‌کند.

- نمونه‌های دیگر استفاده از عقل ابزاری، عقل تفسیری و عقل انتقادی:

عقل ابزاری	عقل تفسیری	عقل انتقادی
در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای ترغیب او به انجام کاری که ما می‌پسندیم استفاده می‌کنیم.	در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای شناخت یکدیگر، تفاهم و تعامل استفاده می‌کنیم.	در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می‌کنیم.

(شهریور ۱۴۰۲)

نمونه سؤال: کدام یک از مثال‌های زیر به «عقل انتقادی» اشاره دارد؟

- ☐ ۱) شناخت اصل انقباض و انبساط فلزات و علوم طبیعی
- ☐ ۲) فهم معنای برخاستن یک فرد در جمع
- ☐ ۳) شناسایی عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی
- ☐ ۴) ارزیابی وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی

پاسخ: گزینه «۴»: ارزیابی وضعیت ارزش‌ها مربوط به عقل انتقادی است.

سؤالات امتحان

بخش اول

منزلت علم - علوم اجتماعی در قرآن

الف عبارتهای صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱۱۱۳. در اسلام علم از مهم‌ترین ارزش‌هاست و در قرآن کریم هم از علم به عنوان هدف آفرینش یاد شده است. ☐
۱۱۱۴. علم مراتب و اتواهی دارد و یادگیری همه علوم ارزش یکسانی ندارد. آموختن برخی علوم مانند سحر، در اسلام منع شده است. ☐
۱۱۱۵. علوم ابزاری که نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می‌کنند و علوم پایه که به توهی شاخه این علوم به شمار می‌آیند، از جمله علوم نافع هستند. ☐
۱۱۱۶. نافع‌ترین علوم در اسلام، آن دسته از علوم هستند که نیاز جامعه اسلامی را به نحو احسن برطرف می‌کنند. ☐
۱۱۱۷. علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) از دیگر علوم هستند که اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی آموخته شوند، علم نافع هستند. ☐
۱۱۱۸. قرآن در موارد متعددی به توصیف و تبیین زندگی اجتماعی انسان‌ها می‌پردازد، نقد و ارزیابی جوامع می‌کند ولی جامعه آرمانی خود را ترسیم نمی‌کند. ☐
۱۱۱۹. جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود. ☐

ب جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

۱۱۲۰. علم به نفس، علم توحید و علم به مبدأ و معاد، از _____ علوم شمرده می‌شوند. (دی ۱۴۰۱)
۱۱۲۱. در فرهنگ اسلام، مسلمانان به آموختن _____ تشویق شده‌اند و از یادگیری علمی که فایده‌ای نداشته باشد، منع گردیده‌اند. (شهریور ۱۴۰۱)
۱۱۲۲. قرآن کریم قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را _____ می‌نامد. (خرداد ۱۴۰۰)
۱۱۲۳. در اسلام، _____ از مهم‌ترین ارزش‌هاست و در قرآن کریم از آن به عنوان هدف آفرینش یاد شده است.
۱۱۲۴. _____ علوم هستند که نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می‌کنند مانند علم پزشکی، علوم فنی و مهندسی.
۱۱۲۵. علم به جامعه و تاریخ نیز از دیگر علوم هستند که اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و _____ برای استفاده از آن‌ها در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند.
۱۱۲۶. قرآن کریم کتاب هدایت بشری است و در مسیر هدایت، به _____ انسان توجه ویژه‌ای دارد.
۱۱۲۷. قرآن کریم بارها درباره جامعه _____ سخن می‌گوید و آن را جامعه‌ای معرفی می‌کند که در آن به عدالت و قسط رفتار می‌شود.

ج گزینه درست را انتخاب کنید.

۱۱۲۸. کدام یک از علوم نافع محسوب نمی‌شود؟
☐ ۱) علم ابزاری ☐ ۲) علوم پایه ☐ ۳) علم به نفس ☐ ۴) علم سحر

د به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۱۲۹. در چه صورتی علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) علم نافع محسوب می‌شود؟ (خرداد ۱۴۰۲)
۱۱۳۰. در فرهنگ اسلام، مسلمانان به آموختن کدام نوع علم تشویق شده‌اند؟ (خرداد ۱۴۰۱)
۱۱۳۱. کدام علوم از نافع‌ترین علوم شمرده می‌شود؟ (یک مورد) (خرداد ۱۴۰۰)
۱۱۳۲. قرآن کریم مسلمانان را به آموختن کدام علم تشویق و از یادگیری چه نوع علمی منع کرده است؟ (دی ۹۹)
۱۱۳۳. از چه چیز به عنوان هدف آفرینش در قرآن کریم یاد شده است؟
۱۱۳۴. علوم که مسلمانان از یادگیری آن منع شده‌اند چه ویژگی دارد؟
۱۱۳۵. علوم ابزاری چه تعریفی دارند؟
۱۱۳۶. علوم پایه چه تعریفی دارند؟
۱۱۳۷. مثال‌هایی از علوم ابزاری را نام ببرید.
۱۱۳۸. تعریف دسته‌ای از علوم که نافع‌ترین آن‌ها محسوب می‌شوند را بنویسید.
۱۱۳۹. جامعه‌شناسی یا تاریخ در چه صورت نافع‌اند؟
۱۱۴۰. قرآن کریم در مسیر هدایت، به چه چیز توجه ویژه دارد؟
۱۱۴۱. سنت‌های الهی را تعریف کنید.
۱۱۴۲. قرآن کریم در اشاره به فرهنگ‌های گذشته، چه رویکردی به آنان دارد؟
۱۱۴۳. قرآن جامعه آرمانی را چگونه معرفی می‌کند؟

ه به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

(خرداد ۱۴۰۱)

پُر تکرار (دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ و ۱۴۰۰)

(دی ۹۹)

(شهریور ۹۹)

۱۱۴۴. ویژگی‌های علوم اجتماعی در قرآن را بنویسید. (دو مورد)

۱۱۴۵. ویژگی‌های جامعه آرمانی در قرآن کریم را بنویسید. (دو مورد)

۱۱۴۶. درباره منزلت علم در قرآن کریم با ذکر چند مورد توضیح دهید؟

۱۱۴۷. چگونه علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) می‌تواند در گروه علوم نافع باشند؟

۲۰ سؤالات +۲۰ ساز

۱۱۴۸. آشکارترین وسیله عزت و قدرت یک کشور، است.

۱۱۴۹. روند گرفتن اختیار سیاست و اقتصاد جوامع عقب‌مانده توسط غرب را با ذکر علت شرح دهید.

۱۱۵۰. چرا در جهان اسلام علوم نافع به علوم ابزاری محدود نمی‌گردند؟

۱۱۵۱. صحیح یا غلط بودن عبارت زیر را با ذکر علت مشخص کنید:

«علم تاریخ و علوم اجتماعی از علوم هستند که اگر به قصد گذران وقت خوانده شوند علم نافع محسوب نمی‌شوند.»

۱۱۵۲. تعریف کنید:

«سنت‌های الهی»

۱۱۵۳. «روش‌های عقلانی و وحیانی مختص علوم است که»

بخش دوم

علم مدنی و علم عمران

الف عبارات‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

(خرداد خارج ۱۴۰۱)

(دی ۹۸)

(خرداد ۹۸)

(خرداد ۹۸)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

(دی ۹۷)

۱۱۵۴. جامعه‌شناسی فارابی در مقایسه با جامعه‌شناسی ابن‌خلدون محافظه‌کارانه است.

۱۱۵۵. رویکرد ابن‌خلدون انتقادی است و جامعه‌شناسی او با جامعه‌شناسی فارابی تفاوتی ندارد.

۱۱۵۶. ابن‌خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت.

۱۱۵۷. ابوریحان بیرونی در کتاب تحقیق ماللهند توانست با روش تجربی به ارزیابی انتقادی فرهنگ جامعه هند بپردازد.

۱۱۵۸. فارابی علم اجتماعی خود را علم عمران نامید.

۱۱۵۹. کتاب تحقیق ماللهند از تألیفات ابوریحان بیرونی است که فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد.

۱۱۶۰. فارابی علم اجتماعی را جدا از علوم انسانی می‌دانسته و آن را علم مدنی نامیده است.

۱۱۶۱. فارابی جوامعی را که از علوم تجربی بی‌بهره‌اند مدینه جاهله نامیده است. در این جوامع علم ابزاری هم وجود ندارد.

۱۱۶۲. جامعه آرمانی مورد نظر فارابی، مدینه فاضله است که بر محور علم نافع سازمان یافته است.

۱۱۶۳. مدینه فاسقه، مدینه ضاله و مدینه جاهله در نظریه فارابی جوامعی هستند که در اثر انحراف از مدینه فاضله شکل گرفته‌اند.

۱۱۶۴. مدینه جاهله، جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. در مدینه جاهله، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله، تحریف می‌گردد.

۱۱۶۵. پس از ارائه تقسیم‌بندی جوامع، توسط فارابی، او با نگاه انتقادی به جوامع زمان خود می‌نگرد و آن جوامع را مدینه‌های فاسقه یا ضاله یا جاهله می‌داند.

۱۱۶۶. علم مدنی فارابی از همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی برخوردار است. یعنی توصیف، تبیین، داوری و تجویز.

۱۱۶۷. ابوریحان بیرونی با نگاهی تبیینی کتاب تجارب الامم را در هشت جلد تألیف کرد.

۱۱۶۸. ابن‌خلدون یکی دیگر از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود.

۱۱۶۹. ابن‌خلدون با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از مصیبت به‌عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم می‌دهد.

۱۱۷۰. فارابی علم اجتماعی خود را علم مدنی نامید و ابن‌خلدون علم اجتماعی خود را علم عمران می‌نامد.

۱۱۷۱. عقل عام به سه دسته ابزاری، تفسیری و انتقادی تقسیم می‌شود و به معنای هرگونه تلاش ذهنی و فکری است.

ب جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

۱۱۷۲. ابن‌خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از سخنی نگفت.

(خرداد ۱۴۰۱)

پُر تکرار (دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸)

(شهریور ۱۴۰۰)

۱۱۷۳. فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند نامیده است.

۱۱۷۴. فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد می‌نامد که جامعه آرمانی مورد نظر اوست.

۱۱۷۵. فارابی علم اجتماعی را زیر مجموعه می دانسته و آن را علم مدنی نامیده است.

۱۱۷۶. فارابی با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و همچنین با استدلال جوامع مختلف را بر اساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند به انواعی تقسیم کرده است.

۱۱۷۷. در جوامع جاهله می تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزش ها و آرمان ها و حقیقت زندگی سخن بگوید وجود ندارد.

۱۱۷۸. فارابی جامعه ای که بر محور سازمان یافته باشد را مدینه فاضله می نامد. مدینه فاضله جامعه آرمانی مورد نظر اوست.

۱۱۷۹. علم در مدینه فاضله به محدود نمی شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می گیرد و این ویژگی مختص مدینه فاضله است.

۱۱۸۰. مدینه جامعه ای است که در اثر انحراف از مدینه فاضله به وجود می آید. در این مدینه با آنکه مردم علوم عقلانی و وحیانی را می شناسند اما از آن بهره نمی گیرند.

۱۱۸۱. پس از ارائه تقسیم بندی از جوامع، فارابی با نگاه به جوامع زمان خود می نگرد و آن جوامع را مدینه های فاسقه یا ضاله می داند.

۱۱۸۲. علم مدنی فارابی به یعنی علت یابی واقعیت های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن ها می پردازد.

۱۱۸۳. ابوریحان بیرونی در کتاب تحقیق ماللهند با روش و فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت.

۱۱۸۴. یکی از اندیشمندان مسلمان که با تأثیرپذیری از قرآن به دنبال شناخت سنت های الهی در جامعه بود، نام داشت.

۱۱۸۵. ابن خلدون با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود، از به عنوان عامل شکل گیری جوامع یاد می کند.

۱۱۸۶. رویکرد ابن خلدون انتقادی نیست و جامعه شناسی او در مقایسه با جامعه شناسی فارابی، است. نام جامعه شناسی او است.

ج گزینه درست را انتخاب کنید.

۱۱۸۷. کدام یک از مثال های زیر به «عقل انتقادی» اشاره دارد؟

- ☐ (۱) شناخت اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی
- ☐ (۲) فهم معنای برخاستن یک فرد در جمع
- ☐ (۳) شناسایی عوامل مهاجرت در جمعیت شناسی
- ☐ (۴) ارزیابی وضعیت ارزش های عدالت و آزادی در روابط انسانی

۱۱۸۸. هبарт «قوه ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می شناسد» به کدام نوع عقل اشاره دارد؟

- ☐ (۱) عقل خاص
- ☐ (۲) عقل تفسیری
- ☐ (۳) عقل عام
- ☐ (۴) عقل انتقادی

۱۱۸۹. کدام گزینه به ترتیب، ویژگی های مدینه ضاله و مدینه جاهله فارابی را نشان می دهد؟

- ☐ (۱) در اثر انحراف از مدینه فاضله شکل می گیرد. - مردم حقیقت و عدالت را می شناسند ولی براساس آن ها عمل نمی کنند.
- ☐ (۲) در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می گیرند. - از علوم عقلی بی بهره اند یعنی با آنکه علوم وحیانی و عقلانی را می شناسند اما از آن ها بهره نمی گیرند.
- ☐ (۳) در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می آید. - علوم ابزاری می تواند وجود داشته باشد ولی علوم عقلانی و وحیانی وجود ندارد.
- ☐ (۴) آرمان ها و ارزش ها و امور غیرعقلانی، ارزش ها و آرمان های عقلانی معرفی می شوند. - علم ابزاری می تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش ها و آرمان ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

۱۱۹۰. به ترتیب ابوریحان بیرونی و ابن خلدون با کدام روش جوامع و فرهنگ ها را مطالعه می کردند؟

- ☐ (۱) حسی و تجربی - عقلی
- ☐ (۲) عقلی - تفهیمی
- ☐ (۳) حسی و تجربی - انتقادی
- ☐ (۴) عقلی - حسی و تجربی

۱۱۹۱. هنگامی که در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می کنیم از کدام یک از انواع عقل در معنای عام بهره گرفته ایم؟

- ☐ (۱) عقل عملی
- ☐ (۲) عقل تفسیری
- ☐ (۳) عقل ابزاری
- ☐ (۴) عقل انتقادی

۱۱۹۲. هنگامی که در سخن گفتن با دیگری از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می کنیم، از کدام عقل استفاده می کنیم؟ (شهریور ۱۴۰۱)

- ☐ (۱) عقل تفسیری
- ☐ (۲) عقل تجربی
- ☐ (۳) عقل انتقادی
- ☐ (۴) عقل ابزاری

۱۱۹۳. دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده های طبیعی و مادی و محسوس از کدام نوع عقل استفاده می کنند؟ (خرداد ۱۴۰۱)

- ☐ (۱) عقل ابزاری
- ☐ (۲) عقل تفسیری
- ☐ (۳) عقل انتقادی
- ☐ (۴) عقل تجویزی

۱۱۹۴. در کدام یک از انواع عقل در معنای عام اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی درک می شود؟ (شهریور ۱۴۰۰)

- ☐ (۱) عقل انتقادی
- ☐ (۲) عقل ابزاری
- ☐ (۳) عقل تفسیری
- ☐ (۴) عقل عملی

۱۱۹۵. در کدام یک از انواع عقل در معنای عام، معنای برخاستن یک فرد در جمع فهمیده می شود؟ (خرداد ۱۴۰۰)

- ☐ (۱) عقل ابزاری
- ☐ (۲) عقل انتقادی
- ☐ (۳) عقل تفسیری
- ☐ (۴) عقل تجربی

۱۱۹۶. در کدام یک از جوامع فارابی، ارزش ها و امور غیرعقلانی، آرمان ها و ارزش های عقلانی معرفی می شوند؟ (دی ۹۹)

- ☐ (۱) مدینه جاهله
- ☐ (۲) مدینه ضاله
- ☐ (۳) مدینه فاضله
- ☐ (۴) مدینه فاسقه

۱۱۹۷. فارابی علوم اجتماعی را زیر مجموعه علوم انسانی می‌دانست و آن را چه می‌نامید؟
☐ (۱) علم عمران ☐ (۲) علم ابزاری ☐ (۳) علم مدنی ☐ (۴) علم طبیعی (دی ۹۸)
۱۱۹۸. رویکرد فارابی در مقایسه با ابن‌خلدون _____ است.
☐ (۱) انتقادی ☐ (۲) محافظه‌کارانه ☐ (۳) تفهیمی ☐ (۴) صرفاً توصیفی (شهریور ۹۸)
۱۱۹۹. فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، چه می‌نامد؟
☐ (۱) مدینه جاهله ☐ (۲) مدینه فاسقه ☐ (۳) مدینه فاضله ☐ (۴) مدینه ضاله (خرداد ۹۸)
۱۲۰۰. فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند، چه می‌نامد؟
☐ (۱) مدینه ضاله ☐ (۲) مدینه فاسقه ☐ (۳) مدینه فاضله ☐ (۴) مدینه جاهله (دی ۹۷)
۱۲۰۱. کدام یک از ظرفیت‌های علوم اجتماعی به حساب نمی‌آید؟
☐ (۱) تجویز ☐ (۲) توصیف ☐ (۳) تبیین ☐ (۴) تعیین ارزش (خرداد ۹۸)
۱۲۰۲. کدام یک از ویژگی‌های علم عمران نیست؟
☐ (۱) محافظه‌کاری ☐ (۲) روش عقلی ☐ (۳) حسی و تجربی ☐ (۴) متأثر از قرآن (دی ۹۷)
۱۲۰۳. کدام یک ویژگی مدینه ضاله محسوب نمی‌شود؟
☐ (۱) انحراف نظری ☐ (۲) انحراف عملی ☐ (۳) تحریف نظرات علمی ☐ (۴) ارائه امور غیرعقلانی (خرداد ۹۸)

د به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۲۰۴. ابن‌خلدون با استفاده از تجربه‌های تاریخی جوامع پیرامون خود، از مصیبت به‌عنوان عامل چه چیزی یاد می‌کند؟ (شهریور ۱۴۰۲)
۱۲۰۵. رویکرد ابن‌خلدون در مقایسه با فارابی چگونه است؟ (شهریور ۱۴۰۱)
۱۲۰۶. یک مورد از ظرفیت‌های علم مدنی فارابی را بنویسید. (دی ۱۴۰۰)
۱۲۰۷. روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی از دیدگاه ابن‌خلدون چگونه بود؟ (شهریور ۱۴۰۰)
۱۲۰۸. ابوریحان بیرونی با کدام روش فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد؟ (دی ۹۸)
۱۲۰۹. ابن‌خلدون عامل شکل‌گیری جوامع را چه می‌دانست؟ (خرداد ۹۸)
۱۲۱۰. کدام اندیشمند مسلمان از مصیبت به‌عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند؟ (دی ۹۷)
۱۲۱۱. از نظر قرآن کریم، پیامبران برای چه مبعوث شده‌اند؟
۱۲۱۲. اندیشمندان مسلمان حوزه علوم اجتماعی که آثار مهمی داشته‌اند را نام ببرید. (سه مورد)
۱۲۱۳. علم اجتماعی فارابی چه نام دارد؟ و زیر مجموعه چیست؟
۱۲۱۴. فارابی با توجه به چه چیز و با چه شیوه استدلالی جوامع زمان خود را به انواعی تقسیم کرد؟
۱۲۱۵. فارابی بر چه اساسی جوامع مختلف را به انواعی تقسیم کرد؟
۱۲۱۶. محور مدینه فاضله از نظر فارابی چیست؟
۱۲۱۷. مدینه فاسقه و مدینه ضاله در نظریه فارابی به چه دلیل شکل گرفته‌اند؟
۱۲۱۸. فارابی پس از ارائه تقسیم‌بندی از جوامع چه کرد؟
۱۲۱۹. علم مدنی فارابی چه میزان از ظرفیت‌های علوم اجتماعی را داراست؟
۱۲۲۰. تبیین به چه معناست؟
۱۲۲۱. کتاب تجارب الامم از کیست و با چه رویکردی نگاشته شده است؟
۱۲۲۲. تحقیق ماللهند اثر کیست؟ روش او در نگارش این کتاب چه بوده است؟
۱۲۲۳. ابن‌خلدون چرا به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود؟
۱۲۲۴. چرا ابن‌خلدون از جامعه آرمانی سخن نگفت؟
۱۲۲۵. ابن‌خلدون چرا مصیبت را عامل شکل‌گیری جوامع می‌دانست؟ این دریافت او مربوط به چه جوامعی است؟
۱۲۲۶. نام علم اجتماعی ابن‌خلدون چیست؟
۱۲۲۷. به سؤالات زیر در رابطه با کتاب «تحقیق ماللهند» پاسخ دهید. (شهریور ۱۴۰۲)
- الف) نویسنده این کتاب کیست؟ (.....)
- ب) در این کتاب با استفاده از کدام روش به ارزیابی انتقادی فرهنگ هند پرداخته شده است؟ (.....)
۱۲۲۸. در علم مدنی فارابی، پدیده‌های زیر چگونه مطالعه می‌شوند؟ (خرداد ۱۴۰۲)
- الف) کنش‌ها و ساختارهای جوامع، (.....)
- ب) واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها، (.....)
۱۲۲۹. هریک از مثال‌های زیر به کدام یک از انواع عقل اشاره دارد؟ (دی ۱۴۰۱)
- الف) معنای برخاستن یک فرد در جمع (.....)
- ب) ارزیابی وضعیت ارزش آزادی در روابط انسانی (.....)
- ج) درک عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی (.....)

(خرداد ۱۴۰۱)

۱۲۳۰. هر عبارت به کدام یک از انواع مدینه‌های فارابی اشاره دارد؟

- الف) جامعه‌ای است که در اثر انحراف همگی از مدینه فاضله شکل می‌گیرد.
ب) آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.

(دی ۱۴۰۰)

۱۲۳۱. هر عبارت دیدگاه کدام یک از متفکران مسلمان را نشان می‌دهد؟

- الف) جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته، مدینه فاضله می‌نامند.
ب) از مصیبت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌شود.

(خرداد ۱۴۰۰)

۱۲۳۲. هر عبارت به کدام یک از انواع مدینه‌های فارابی اشاره دارد؟

- الف) علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.
ب) مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، اما براساس آن عمل نمی‌کنند.

(دی ۹۹)

۱۲۳۳. هر عبارت به کدام مفهوم و علم اشاره دارد؟

- الف) عامل شکل‌گیری جوامع در دیدگاه ابن‌خلدون
ب) علم اجتماعی فارابی که آن را زیر مجموعه علوم انسانی می‌داند.

(شهریور ۹۸)

۱۲۳۴. هر عبارت به کدام نوع علم اشاره دارد؟

- الف) علم به جامعه و تاریخ
ب) نافع‌ترین علم

(خرداد ۹۸)

۱۲۳۵. هر یک از مثال‌های زیر، کدام یک از انواع عقل در معنای عام را نشان می‌دهد؟

- الف) درک عوامل مهاجرت
ب) ارزیابی وضعیت عدالت در روابط انسانی

(دی ۹۷)

۱۲۳۶. هر یک از مثال‌های زیر اشاره به کدام عقل در معنای عام دارند؟

- الف) اصل انبساط و انقباض
ب) برخاستن یک فرد در جمع

۱۲۳۷. عقل در معنای عام چه انواعی دارد؟ نام ببرید.

ه) عبارت‌های زیر را به مفاهیم مورد نظر در ستون مقابلشان وصل نمایید.

(خرداد خارج ۱۴۰۱)

۱۲۳۸. جدول زیر را کامل کنید.

دیدگاه ابن‌خلدون	
هدف	روش
شناخت سنت‌های الهی در جامعه	بیشتر از روش (الف) و (ب) استفاده می‌کرد
(ج)	عامل شکل‌گیری جوامع

(خرداد خارج ۱۴۰۱)

۱۲۳۹. هر یک از عبارات سمت راست به کدام یک از مفاهیم سمت چپ اشاره دارد؟ (یک مفهوم اضافه است).

- الف) در این جامعه علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. (۱) مدینه فاسقه
ب) در این جامعه آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند. (۲) مدینه تغلب
ج) جامعه‌ای که مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، ولی بر اساس آن عمل نمی‌کنند. (۳) مدینه فاضله
د) جامعه‌ای که علم در آن به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلانی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد. (۴) مدینه جاهله
(۵) مدینه ضاله

۱۲۴۰. مشخص کنید هر عبارت ویژگی کدام مدینه است؟

- الف) شناخت علوم وحیانی و عقلانی و بهره‌نگرفتن از آن (۱) جاهله
ب) معرفی ارزش‌ها و امور عقلانی به عنوان غیرعقلانی (۲) فاضله
ج) جامعه سازمان‌یافته بر محور علم (۳) ضاله
د) وجود نداشتن علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌های زندگی سخن بگوید. (۴) فاسقه

۱۲۴۱. مشخص کنید هر یک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام شخص علمی در ستون مقابل است.

- الف) تقسیم جوامع بر اساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتار (۱) ابوعلی مسکویه
ب) نامیدن علم اجتماعی خود با عنوان علم عمران (۲) ابوریحان بیرونی
ج) توصیف فرهنگ هنر با روش تجربی و تفهیمی (۳) ابن‌خلدون
د) تألیف کتاب تجارب‌الامم با نگاه تبیینی (۴) فارابی

۱۲۴۲. مشخص کنید هر عبارت مربوط به کدام رویکرد جامعه‌شناختی است.

- الف) استفاده از زبان برای تفاهم و تعامل با یکدیگر (۱) تفسیری
ب) ارزیابی مناسبات و روابط انسانی (۲) ابزاری
ج) استفاده از زبان برای ترغیب دیگری بر انجام کار (۳) انتقادی

۹ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۲۴۳. نگاه فارابی به «علم» در مدینه فاضله و مدینه جاهله را با یکدیگر مقایسه کنید. (از هر مدینه یک مورد) (شهریور ۱۴۰۲)
۱۲۴۴. تفاوت دیدگاه ابن‌خلدون و فارابی، از جمله اندیشمندان علوم اجتماعی مسلمان، در ارتباط با روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)
۱۲۴۵. جامعه آرمانی مورد نظر فارابی چه نام دارد؟ ویژگی‌های آن را بنویسید. (پُر تکرار (شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹)
۱۲۴۶. علم مدنی فارابی از همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی برخوردار است. دو مورد از ویژگی‌های آن را بنویسید. (پُر تکرار (خرداد ۱۴۰۰ - شهریور ۹۹)
۱۲۴۷. چرا ابن‌خلدون از جامعه آرمانی سخن نگفت؟ (دی و خرداد ۹۹)
۱۲۴۸. چگونه علم به جامعه و تاریخ می‌تواند در گروه علوم نافع باشند؟ (شهریور ۹۹)
۱۲۴۹. ویژگی‌های مدینه ضاله در دیدگاه فارابی را بنویسید. (دی ۹۸)
۱۲۵۰. مدینه جاهله را از نظر فارابی تعریف کنید.
۱۲۵۱. مدینه فاسقه فارابی چگونه جامعه‌ای است؟
۱۲۵۲. روش ابوریحان بیرونی در کتاب تحقیق ماللهند را توضیح دهید. اشتراک او با فارابی در کدام روش است؟
۱۲۵۳. عقل در معنای عام به چه معناست؟
۱۲۵۴. تعریف عقل ابزاری و کاربردهای آن را ذکر کنید.
۱۲۵۵. عقل تفسیری و مثال‌هایی از آن را شرح دهید.
۱۲۵۶. عقل انتقادی را تعریف کنید.
۱۲۵۷. جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری در چه مواردی استفاده می‌کند؟
۱۲۵۸. جامعه‌شناسی تفسیری در چه جهتی از عقل تفسیری مدد می‌گیرد؟
۱۲۵۹. تفاوت جامعه‌شناسی تفسیری و جامعه‌شناسی انتقادی در چیست؟

۲۰ سؤالات (+۲۰)

۱۲۶۰. جدول زیر را کامل کنید.

عقل ابزاری	عقل تفسیری	عقل انتقادی
در سخن گفتن با دیگری،	در سخن گفتن با دیگری،	در سخن گفتن با دیگری،

۱۲۶۱. دو کتاب درباره سنت‌های اجتماعی در قرآن را نام ببرید.
۱۲۶۲. نتیجه اینکه قرآن انسان‌ها را هم به مشاهده آثار و رفتار جوامع و هم تعقل درباره آن‌ها تشویق کرده چیست؟
۱۲۶۳. علت وجود کاست‌ها در جامعه هند از نظر بیرونی چیست؟
۱۲۶۴. اهمیت امروزی ابوریحان بیرونی در چیست؟
۱۲۶۵. متفکران مسلمان در جهان اسلام با توجه به، علم اجتماعی نافع و متناسب با جهان اجتماعی خود را پدید آورده‌اند.
۱۲۶۶. چرا ابن‌خلدون در غرب مشهورتر از سایر متفکران مسلمان است؟
۱۲۶۷. توضیحات زیر معرف کدام اندیشمند است؟
- «او با تأثیرپذیری از قرآن به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. وی بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.»
۱۲۶۸. توضیحات زیر معرف کدام اندیشمند است؟
- «او در نقل روایات محتاط بود و با بیان دلیل معتبرترین قول را برمی‌گزید و در پژوهش علمی به اعتبار منابع اهمیت می‌داد.»
۱۲۶۹. متن زیر را تصحیح کنید.
- «مدینه فاسقه جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. در مدینه ضاله مردم علوم عقلانی و وحیانی را نمی‌شناسند و از آن بهره نمی‌گیرند.»
۱۲۷۰. افراد سمت راست را با عبارت‌های سمت چپ مرتبط کنید. (یک مورد در ستون سمت راست اضافه است).

الف) ابن‌خلدون	۱) تجارب‌الامم
ب) فارابی	۲) تحقیق ماللهند
ج) ابوریحان بیرونی	۳) عصیبت در جوامع
د) ابوعلی مسکویه	

۱۲۷۱. اینکه علم مدنی دارای موارد زیر است، نشان‌دهنده چیست؟

- توصیف و فهم کنش‌ها
– داوری درباره هنجارها و آرمان‌ها و ارزش‌ها

۱۲۷۲. هر یک از عبارت‌های زیر نشان‌دهنده کدام نوع عقل است؟

الف) عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی

۱۲۷۳. عبارت زیر را کامل کنید.

«عقل انتقادی عقلی است که»

ب) استفاده از زبان برای تعامل در سخن گفتن با دیگران

– تبیین واقعیت‌های اجتماعی

– تجویز باید و نبایدها در مورد زندگی اجتماعی

۱۱۳۱. علم به نفس - علم به توحید و علم به مبدأ و معاد از نافع‌ترین علوم شمرده شده‌اند.
۱۱۳۲. به آموختن علم نافع تشویق شده‌اند و از علومی مانند سحر و جادو منع شده‌اند.
۱۱۳۳. علم ۱۱۳۴. فایده‌ای ندارند.
۱۱۳۵. نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می‌کنند.
۱۱۳۶. مادر علوم ابزاری هستند.
۱۱۳۷. علوم پزشکی و مهندسی
۱۱۳۸. علومی که درباره حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند.
۱۱۳۹. اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین باشند، نافع‌اند.
۱۱۴۰. زندگی اجتماعی انسان
۱۱۴۱. قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امم مختلف
۱۱۴۲. رفتار و فرهنگ گذشتگان را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد، رفتار عاقلانه آن‌ها را تأیید و از رفتار جاهلانه آن‌ها انتقاد می‌کند.
۱۱۴۳. آن را جامعه‌ای معرفی می‌کند که در آن به عدالت و قسط رفتار می‌شود.
۱۱۴۴. قرآن در موارد متعددی هم به توصیف و تبیین زندگی اجتماعی انسان می‌پردازد، یعنی به این اشاره می‌کند که در جوامع چه می‌گذرد و چرا؟ هم به نقد و ارزیابی جوامع و فرهنگ‌های بشری می‌پردازد و هم جامعه آرمانی مورد نظر خود را ترسیم می‌کند. (دانش‌آموز می‌تواند به ویژگی‌های علوم اجتماعی در جهان اسلام و علم مدنی فارابی نیز اشاره کند).
۱۱۴۵. جامعه آرمانی قرآن فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود، این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد. اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد. به علاوه تا آنجا که بتواند به ستم‌دیدگان و مستضعفان جهان یاری می‌دهد.
۱۱۴۶. در قرآن کریم از علم به عنوان هدف آفرینش یاد شده است: علم، علت برتری انسان بر فرشتگان معرفی گردیده و انسان به سبب علم، خلیفه خداوند در زمین شده است. قرآن کریم کتاب علم است. پیامبران نیز برای تعلیم و تربیت آدمیان مبعوث شده‌اند.
۱۱۴۷. علم به جامعه و تاریخ اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند.
۱۱۴۸. دانش (این سؤال از کادر بیانیه گام دوم انقلاب طرح شده است).
۱۱۴۹. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دوپست ساله فراهم کند و با وجود تهیدستی در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی با تحمیل سبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آن‌ها را به دست گیرد. (این سؤال از کادر بیانیه گام دوم انقلاب طرح شده است).
۱۱۵۰. در جهان اسلام به سبب اینکه روش علمی به روش حسی و تجربی محدود نمی‌گردد و عقل و وحی نیز به عنوان دو ابزار شناخت علمی به رسمیت شناخته می‌شوند، علوم نافع به علوم ابزاری محدود نمی‌گردند.
۱۱۵۱. صحیح - علم تاریخ و علوم اجتماعی اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان خوانده شوند علم محسوب می‌شوند.
۱۱۵۲. قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف هستند.
۱۱۵۳. درباره آغاز و انجام زندگی انسان یا ارزش‌ها و آرمان‌های او مانند عدالت، مسئولیت و آزادگی سخن می‌گویند.
۱۱۵۴. غلط - رویکرد ابن‌خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است.
۱۱۵۵. غلط - رویکرد ابن‌خلدون انتقادی نیست و در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است.
۱۱۵۶. صحیح

۱۱۰۳. هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر فرهنگی می‌تواند نظریه‌های متناسب با خود را تولید کند از این رو هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینه فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند.
۱۱۰۴. شناخت متقابل افراد و جوامع از یکدیگر، هم به آن‌ها کمک می‌کند که تفاوت‌های همدیگر را درک کنند و به این تفاوت‌ها احترام بگذارند و هم اشتراکاتی را ایجاد می‌کند که به بهتر شدن روابطشان منجر می‌شود.
۱۱۰۵. الگوی مطلوب قرآنی، تکثر و تنوع زبانی و نژادی و قومی را، مانع وحدت و همدلی نمی‌داند؛ بلکه انسان‌ها را به منشأ وحدت رهنمون می‌سازد.
۱۱۰۶. یکی از راه‌های ایجاد آشتی و صفا و اتحاد و دوستی در میان گروه‌ها و ملت‌ها، شناخت متقابل است. در این میان، حکومت می‌تواند با زمینه‌سازی برای شناخت مردم از یکدیگر در سطح محلی، ملی و منطقه‌ای، بسیاری از مشکلات را حل کند و امکان همدلی مردم با یکدیگر را فراهم آورد.
۱۱۰۷. در مدل تکثرگرا گاهی:
- (۱) **بعد فرهنگی** هویت و تمایزات زبانی، قومی، مذهبی و... مورد تأکید قرار می‌گیرند. (۲) گاهی به **بعد سیاسی** هویت توجه می‌شود و بر آزادی‌های اجتماعی اقوام و گروه‌های مختلف، و فرصت سهیم شدن آن‌ها در قدرت سیاسی تأکید می‌شود و یا راهکارهای مسالمت‌آمیز برای حل منازعات گروهی و قومی ارائه می‌گردد. (۳) گسترش برابری و رفع تبعیض‌های قومی و گروهی نیز در **بعد اجتماعی** هویت مورد توجه قرار می‌گیرد.
۱۱۰۸. حکومت می‌تواند با زمینه‌سازی برای شناخت مردم از یکدیگر در سطح محلی، ملی و منطقه‌ای بسیاری از مشکلات را حل کند و امکان همدلی مردم با یکدیگر را فراهم آورد.
۱۱۰۹. هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر فرهنگ و هویتی می‌تواند نظریه‌های متناسب با خود را تولید کند. از این رو، هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینه فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند. هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران.
۱۱۱۰. کارکرد افشای سلطه را برای علوم اجتماعی ناممکن می‌شمارد و راه رهایی انسان را نه از درون علم که در بیرون علم جستجو می‌کند.
۱۱۱۱. امروزه شبیه این هشدار به جامعه‌شناسان داده می‌شود که شما اشیا و ابزار را بررسی نمی‌کنید. شما اشخاص و جوامع و فرهنگ را مطالعه می‌کنید که هویت دارند.
۱۱۱۲. هویت

پاسخ سؤالات درس ۹

۱۱۱۳. صحیح
۱۱۱۴. صحیح
۱۱۱۵. غلط - علوم پایه شاخه علوم ابزاری نیستند بلکه مادر آن‌ها هستند.
۱۱۱۶. غلط - نافع‌ترین علوم در اسلام، علومی هستند که درباره حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند.
۱۱۱۷. صحیح
۱۱۱۸. غلط - قرآن کریم جامعه آرمانی مورد نظر خود را ترسیم می‌کند.
۱۱۱۹. صحیح
۱۱۲۰. نافع‌ترین
۱۱۲۱. علم نافع
۱۱۲۲. سنت‌های الهی
۱۱۲۳. علم
۱۱۲۴. علوم ابزاری
۱۱۲۵. شناخت قوانین اجتماعی
۱۱۲۶. زندگی اجتماعی
۱۱۲۷. آرمانی
۱۱۲۸. گزینه «۴»
۱۱۲۹. اگر به قصد شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده و درس آموختن از رفتار گذشتگان یاد گرفته شوند، علم نافع هستند.
۱۱۳۰. علم نافع

۱۲۰۸. روش تجربی و روش تفهیمی
۱۲۰۹. عصبیت ۱۲۱۰. ابن خلدون
۱۲۱۱. پیامبران خدا برای تعلیم معارفی از قبیل ظلم گریزی، ساختن جامعه و فرهنگ بر اساس عدالت و قسط مبعوث شده‌اند.
۱۲۱۲. فارابی، ابوریحان بیرونی و ابن خلدون
۱۲۱۳. علم مدنی - زیرمجموعه علوم انسانی است.
۱۲۱۴. با توجه به جوامع زمان خود و جوامع زمان گذشته و همچنین با استدلال عقلی، جوامع مختلف را به انواعی تقسیم کرد.
۱۲۱۵. نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند.
۱۲۱۶. علم
۱۲۱۷. در نتیجه انحراف از مدینه فاضله شکل گرفته‌اند.
۱۲۱۸. با نگاه انتقادی به جوامع زمان خود نگرست و آن جوامع را مدینه فاسقه یا ضاله دانست.
۱۲۱۹. همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی را داراست.
۱۲۲۰. علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی
۱۲۲۱. ابوعلی مسکویه با نگاهی تبیینی این کتاب را نوشته است.
۱۲۲۲. ابوریحان بیرونی - روش تجربی و تفهیمی در توصیف فرهنگ جامعه هند و روش عقلی در ارزیابی انتقادی این فرهنگ
۱۲۲۳. به علت تأثیرپذیری از قرآن
۱۲۲۴. او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.
۱۲۲۵. با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود عصبیت را عامل شکل‌گیری جوامع دانست و این دریافت را به همه جوامع تعمیم می‌دهد.
۱۲۲۶. علم عمران
۱۲۲۷. الف ابوریحان بیرونی ب روش عقلی
۱۲۲۸. الف توصیف و فهم ب تبیین و علت‌یابی
۱۲۲۹. الف عقل تفسیری ب عقل انتقادی ج عقل ابزاری
۱۲۳۰. الف مدینه فاسقه ب مدینه ضاله
۱۲۳۱. الف فارابی ب ابن خلدون
۱۲۳۲. الف مدینه جاهله ب مدینه فاسقه
۱۲۳۳. الف عصبیت ب علم مدنی
۱۲۳۴. الف علوم اجتماعی
- ب علم به نفس یا علم توحید یا علم مبدأ و معاد
۱۲۳۵. الف عقل ابزاری ب عقل انتقادی
۱۲۳۶. الف عقل ابزاری ب عقل تفسیری
۱۲۳۷. الف عقل ابزاری، عقل تفسیری و عقل انتقادی
۱۲۳۸. الف تجربی ب حسی ج عصبیت (جابه‌جایی الف و ب موردی ندارد)
۱۲۳۹. الف ۴ / ب ۵ / ج ۱ / د ۳
۱۲۴۰. الف ۴ / ب ۳ / ج ۲ / د ۱
۱۲۴۱. الف ۴ / ب ۳ / ج ۲ / د ۱
۱۲۴۲. الف ۱ / ب ۳ / ج ۲
۱۲۴۳. مدینه جاهله: از علوم عقلی بی‌بهره‌اند. علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد. علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. مدینه فاضله: ۱. بر محور علم سازمان یافته باشد. ۲. علم در این مدینه به علم تجربی محدود نمی‌شود. ۳. علوم عقلاتی و وحیانی را نیز در برمی‌گیرد.
۱۲۴۴. ابن خلدون: در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت، بیشتر از روش حسی و تجربی (تبیینی) استفاده می‌کرد و در نتیجه از جامعه آرمانی سخن نگفت، رویکرد او محافظه‌کارانه بود، با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع نام برد و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم داد، علم اجتماعی خود را علم عمران نامید.

۱۱۵۷. غلط - او با روش عقلی به ارزیابی انتقادی فرهنگ هند پرداخت.
۱۱۵۸. غلط - نام علم اجتماعی او علم مدنی است.
۱۱۵۹. صحیح
۱۱۶۰. غلط - علم اجتماعی را زیرمجموعه علوم انسانی می‌دانسته است.
۱۱۶۱. غلط - جوامعی که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند را مدینه جاهله نامید. در این جوامع علوم ابزاری می‌تواند باشد.
۱۱۶۲. غلط - مدینه فاضله بر محور علم سازمان یافته است نه علم نافع.
۱۱۶۳. غلط - مدینه جاهله در اثر انحراف پدید نیامده است.
۱۱۶۴. غلط - این توضیحات مربوط به مدینه ضاله است.
۱۱۶۵. غلط - فارابی جوامع زمان خود را تحت عنوان جاهله دسته‌بندی نکرد و صرفاً آن‌ها را فاسقه یا ضاله دانست.
۱۱۶۶. صحیح
۱۱۶۷. غلط - ابوعلی مسکویه تجارب‌الامم را تألیف کرده است.
۱۱۶۸. صحیح
۱۱۶۹. صحیح
۱۱۷۰. صحیح
۱۱۷۱. صحیح
۱۱۷۲. جامعه آرمانی
۱۱۷۳. مدینه جاهله
۱۱۷۴. مدینه فاضله
۱۱۷۵. علوم انسانی
۱۱۷۶. عقلی
۱۱۷۷. علم ابزاری
۱۱۸۷. گزینه ۴
۱۱۸۸. گزینه ۱
۱۱۸۹. گزینه ۴
۱۱۹۰. گزینه ۴
۱۱۹۱. گزینه ۴
۱۱۹۲. گزینه ۳
۱۱۹۳. گزینه ۱
۱۱۹۴. گزینه ۲
۱۱۹۵. گزینه ۳

نکته: درک معنای پدیده‌ها امری است که با عقل تفسیری فهمیده می‌شود.

۱۱۹۶. گزینه ۲
۱۱۹۷. گزینه ۳
۱۱۹۸. گزینه ۱
۱۱۹۹. گزینه ۳
۱۲۰۰. گزینه ۴
۱۲۰۱. گزینه ۴

نکته: ظرفیت‌های علوم اجتماعی عبارت‌اند از: توصیف، تبیین، داوری و انتقاد و تجویز

۱۲۰۲. گزینه ۲: علم عمران ابن خلدون به روش عقلی توجه چندانی نداشت.
۱۲۰۳. گزینه ۲: انحراف عملی مربوط به مدینه فاسقه است.
۱۲۰۴. عامل شکل‌گیری جوامع
۱۲۰۵. رویکرد ابن خلدون انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است.
۱۲۰۶. به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع می‌پردازد، به تبیین یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد. دربارهٔ هنجارها و ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف داوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد. دربارهٔ هنجارها و نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند.
۱۲۰۷. او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و از روش حسی و تجربی بیشتر استفاده می‌کرد.

۱۲۶۰.

عقل انتقادی	عقل تفسیری	عقل ابزاری
در سخن گفتن دیگری، از زبان خود برای ترغیب او به انجام کاری که ما می‌پسندیم استفاده می‌کنیم.	در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای شناخت یکدیگر، تفاهم و تعامل استفاده می‌کنیم.	در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای ترغیب او به انجام کاری که ما می‌پسندیم استفاده می‌کنیم.

۱۲۶۱. سنت‌های تاریخ در قرآن از محمدباقر صدر و سنت‌های اجتماعی قرآن کریم از احمد حامد مقدم

۱۲۶۲. قرآن هم حس و تجربه را از ابزارهای علم اجتماعی می‌داند و هم از عقل و وحی به عنوان دو ابزار علمی دیگر یاد می‌کند و از همگان می‌خواهد که از این ابزارها برای علم‌آموزی و شناخت حقایق و وقایع اجتماعی تاریخی استفاده کنند.

۱۲۶۳. باورهای دینی هندوها می‌داند که معتقدند خداوند جهان را این‌گونه طبقه‌بندی آفریده است.

۱۲۶۴. اهمیت بیرونی در به کارگیری روش انتقادی در کنار روش تجربی، در بررسی‌های مذهبی، تاریخی و جغرافیایی است.

۱۲۶۵. آموزه‌های قرآنی

۱۲۶۶. روشی که کنت در جامعه‌شناسی به کار گرفت روشی است که ۴۰۰ سال قبل از او ابن خلدون استفاده کرده بود.

۱۲۶۷. ابن خلدون

۱۲۶۸. ابوریحان بیرونی

۱۲۶۹. «مدینه فاسقه جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. در مدینه ضاله مردم علوم عقلانی و وحیانی را نمی‌شناسند و از آن بهره نمی‌گیرند.»

عبارت‌های درست به ترتیب: فاسقه - می‌شناسند - ولی از آن‌ها بهره نمی‌گیرند.

۱۲۷۰. الف ۳ / ج ۲ / د ۱

۱۲۷۱. نشان‌دهنده این است که علم مدنی از همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی برخوردار است.

۱۲۷۲. الف عقل ابزاری ب عقل تفسیری

۱۲۷۳. برای ارزیابی و داوری درباره مناسبات و ارتباطات انسانی به کار می‌رود.

پاسخ سؤالات درس ۱۰

۱۲۷۴. صحیح
۱۲۷۵. صحیح
۱۲۷۶. صحیح
۱۲۷۷. صحیح
۱۲۷۸. غلط - در برابر قدرت‌های اجتماعی موجود فعال بوده‌اند.
۱۲۷۹. صحیح
۱۲۸۰. غلط - فقه اسلامی با به رسمیت شناختن این تفاوت‌ها، فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی پدید آورده است.
۱۲۸۱. غلط - فقه اسلامی عهده‌دار بیان آرمان‌های اجتماعی (نه اسلامی) است.
۱۲۸۲. غلط - فقه شیعه در تعیین نوع رابطه با قدرت‌های داخلی و خارجی نقش داشته است.
۱۲۸۳. صحیح
۱۲۸۴. غلط - در آغاز قرن بیستم میرزای نایینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران و با استفاده از فقه نظام مشروطه را تبیین کرد.
۱۲۸۵. صحیح
۱۲۸۶. غلط - امام خمینی در شرایط اجتماعی پایان قرن بیستم مسئله ولایت فقیه را طرح کرد.
۱۲۸۷. غلط - فقه شیعه جامعه مطلوب را دارای دو ویژگی می‌داند: روابط و ساختارهای عادلانه و حاکمان عادل و عالم
۱۲۸۸. صحیح
۱۲۸۹. صحیح

فارابی: رویکرد انتقادی دارد، با توجه به جوامع خود و گذشته و همچنین با استدلال عقلی جوامع را به انواعی تقسیم نمود. از جامعه آرمانی سخن گفت، مدینه فاضله جامعه آرمانی اوست، علم اجتماعی خود را علم مدنی نامید.

۱۲۴۵. فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد، مدینه فاضله جامعه آرمانی مورد نظر اوست. علم در مدینه فاضله به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد.

۱۲۴۶. به توصیف و فهم ساختارها و کنش‌های مختلف جوامع می‌پردازد. به تبیین یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد. دربارهٔ هنجارها و ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف داوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد. دربارهٔ هنجارها و نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند.

۱۲۴۷. ابن‌خلدون با تأثیرپذیری از قرآن به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش‌های حسی و تجربی استفاده می‌کرد. بنابراین از جامعه آرمانی سخنی نگفت.

۱۲۴۸. اگر به قصد درس‌آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی، برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند.

۱۲۴۹. جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد و نظرات علمی پذیرفته‌شده در مدینه فاضله هم تحریف می‌گردد و آرمان‌ها و ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش عقلانی معرفی می‌شود.

۱۲۵۰. فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند، مدینه جاهله نامیده است. در جوامع جاهله علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

۱۲۵۱. مدینه فاسقه جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. در مدینه فاسقه با آنکه مردم علوم وحیانی و عقلانی را می‌شناسند اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند یعنی با آنکه مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند بر اساس آن عمل نمی‌کنند.

۱۲۵۲. بیرونی در کتاب تحقیق ماللهند با روش تجربی و تفهیمی فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت. اشتراک فارابی و بیرونی در رویکرد عقلی است.

۱۲۵۳. عقل را در یک معنای عام به کار می‌برند که هرگونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می‌شود که هم عالمان در دانش علمی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند.

۱۲۵۴. دانشمندان برای کسب دانش دربارهٔ پدیده‌های طبیعی و مادی از این عقل استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبندند. اصل انقباض و اتبساط فلزات در علوم طبیعی و عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی و... به کمک این عقل درک می‌شوند.

۱۲۵۵. برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار مانند کنش انسان‌ها گفتار و متن به کار می‌رود. برای مثال معنای برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود.

۱۲۵۶. عقلی است که برای ارزیابی و داوری دربارهٔ مناسبات و ارتباطات انسانی به کار می‌رود. مثلاً وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی را در روابط انسانی ارزیابی می‌کند.

۱۲۵۷. جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کنند.

۱۲۵۸. برای فهم دیگران و ارتباط با آنان یا معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل مدد می‌گیرد.

۱۲۵۹. جامعه‌شناسی تفسیری به توصیف ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی بسنده می‌کند ولی جامعه‌شناسی انتقادی از عقل ابزاری و عقل تفسیری عبور می‌کند و به دنبال عقلانیت دیگری می‌گردد که ظرفیت و توان داوری ارزشی و انتقادی داشته باشد و این ظرفیت و توان را در عقل انتقادی جست‌وجو می‌کند.

جامعه‌شناسی ۳

کاربری امتحان

از خود امتحان بگیر!

مجموعه کتاب‌های
بیست‌پیک

۱۶ امتحان شامل:

۱۰ امتحان درس به درس در سطح سؤالات نهایی

۴ امتحان شبیه‌ساز نهایی نوبت اول و دوم

۲ امتحان نهایی اخیر

• پاسخ‌نامه تشریحی به همراه ریزبارم و نکات آموزشی و مشاوره‌ای

مهروماه

هومان

مركز تخصصي نشر و چاپ

قیمت بسته بیست‌پیک:
۲۴۰۰۰۰ تومان

9 786003 178496

 مهر و ماه		امتحان ۱۳: پایان سال	
سؤالات شبیه ساز نهایی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	
پایه: دوازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۷:۳۰ صبح	
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:	تعداد صفحات: ۲	

ردیف	سؤالات	صفحة ۱ از ۲	نمره
------	--------	-------------	------

۱	عبارت‌های صحیح و غلط را مشخص کنید. الف) علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر را فراهم می‌سازند و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک می‌کنند. ب) ما اغلب می‌دانیم که باید از دیگران چه انتظاراتی را داشته باشیم و در مواجهه با آن‌ها چگونه رفتار کنیم، گرچه ممکن است گاهی دانسته‌هایمان غلط از آب درآیند. پ) تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌هایی است و آن را رعایت کنند. ت) ماکس وبر معتقد بود کنش اجتماعی معنادار است و پدیده‌های معنادار را نمی‌توان همانند پدیده‌های طبیعی از طریق حواس مطالعه کرد.	درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐
۲	در هر عبارت، کدام یک از مفاهیم داخل کمانک (پرانتز) صحیح می‌باشد؟ الف) اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت (پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی - پدیده‌های اجتماعی و قراردادی) علوم اجتماعی را شبیه به علوم طبیعی نمی‌دانند. ب) در ایران همواره (علوم اجتماعی - علم فقه) نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته است. پ) اهرام ثلاثه و تابوت‌های رنگارنگ مومیایی تمدن مصر، نمونه‌هایی از (مدینه جاهله - مدینه فاسقه) فارابی هستند. ت) هرگز جامعه‌ای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت، حکمت و عدالت روی سعادت دنیوی و اخروی را نخواهد دید، نمونه‌ای از (عقل نظری - عقل عملی) است.	
۳	پاسخ صحیح را مشخص کنید. (در پاسخ‌نامه، شماره گزینه درست را بنویسید). الف) قدرتی است که امروزه عمدتاً منحصر و متمرکز در دست دولت‌هاست و از طریق پیمودن مراحل قانونی اعمال می‌شود. ب) عبارت‌های زیر، کدام مدل‌های نگاه به نابرابری را نشان می‌دهند؟ - قشربندی پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است. - همه کودکان از امکانات اولیه برای پیشرفت بهره‌مند می‌شوند و می‌توانند براساس توانایی و شایستگی خود با دیگران رقابت نمایند. ت) عبارت «درس‌ن گفتن با دیگری از زبان خود برای شناخت یکدیگر، تفاهم و تعامل استفاده می‌کنیم.» استفاده از کدام نوع عقل را نشان می‌دهد؟	۱) ☐ اقناعی ۲) ☐ تنبیهی ۳) ☐ تشویقی ۴) ☐ ترغیبی ۱) ☐ مدل لیبرال - مدل کمونیستی ۲) ☐ مدل کمونیستی - مدل عدالت اجتماعی ۳) ☐ مدل کمونیستی - مدل عدالت اجتماعی ۴) ☐ مدل لیبرالی - مدل عدالت اجتماعی پ) در دوره پسامدرن به ترتیب «تکثر و تنوع - وحدت و ثبات»، چگونه پنداشته می‌شد؟ ۱) ☐ مطلوب - نامطلوب ۲) ☐ نامطلوب - مطلوب ۳) ☐ مطلوب - مطلوب ۴) ☐ نامطلوب - نامطلوب ۱) ☐ عقل انتقادی ۲) ☐ عقل تفسیری ۳) ☐ عقل ابزاری ۴) ☐ عقل تجویزی
۴	هر یک از عبارت‌های سمت راست به کدام یک از مفاهیم سمت چپ اشاره دارد؟ (یک مورد از مفاهیم، اضافی است). عبارت‌ها الف) در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید. ب) انکار ارزش‌های عاطفی سنتی مذهبی توسط رویکرد تبیینی پ) پرسش از معنای زندگی ت) حتی اگر درباره آن اطلاعات چندانی نداشته باشیم، می‌پذیریم که این علوم خوب هستند.	مفاهیم ۱- اخلاق‌گریزی ☐ ☐ ۲- علوم طبیعی ☐ ☐ ۳- علوم انسانی ☐ ☐ ۴- ساختار اجتماعی ☐ ☐ ۵- در جهان متجدد نیز مطرح بوده است. ☐ ☐
۵	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید. الف) دیدگاهی که تفاوت دانش علمی با دانش عمومی را در روش آن‌ها می‌داند، معتقد است که دانش علمی راه و تنها دانش معتبر است. ب) برداشت روزافزون از منابع تجدیدنپذیر، از جمله تغییراتی است که یک نظام اجتماعی ایجاد می‌کند. پ) در روزگار کنونی، شخصیت با یعنی توانایی ترغیب یا ایجاد باور، نزدیکی بیشتری دارد. ت) مخالفان قشربندی گمان می‌کنند اگر از بین برود، دیگر طبقه پایین نخواهیم داشت و بدین ترتیب همگان شرایطی خواهند داشت.	۲/۵

ادامه سؤالات در صفحه دوم

باسمه تعالی

امتحان ۱۳: پایان سال		سؤالات شبیه‌ساز نهایی		مهروماه
رشته: ادبیات و علوم انسانی	پایه: دوازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۷:۳۰ صبح	
سؤالات درس: جامعه‌شناسی (۳)	نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:	تعداد صفحه: ۲	

ردیف	سؤالات	صفحه ۲ از ۲	نمره																								
۶	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) فردی را تصور کنید که تصمیم می‌گیرد به تنهایی و بیرون از جامعه زندگی کند. با موقعیت‌هایی که از آن‌ها آگاهی ندارد، چگونه مواجه می‌شود؟ ب) نسبت موضوع علوم انسانی به موضوع علوم اجتماعی چگونه است؟ پ) چرا در زندگی روزمره بی‌نظمی بیشتر به چشم می‌آید؟ ت) نتیجه نادیده گرفتن معنای کنش چیست؟ ث) عمل جمعی بیشتر نتیجه چیست؟	۲/۵																									
۷	جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. هر عبارت به کدام رویکرد اشاره دارد؟ الف) جدایی دانش از ارزش (.....) ب) پیوند دانش و ارزش (.....)	۱																									
۸	هر عبارت کدام الگوی هویتی را نشان می‌دهد؟ الف) وحدت و کثرت هویت‌ها (.....) ب) وحدت یا کثرت هویت‌ها (.....)	۱																									
۹	با توجه به جدول زیر، به سؤالات داده شده پاسخ دهید. الف) اشتراک رویکرد تبیینی، تفسیری و انتقادی در مطالعه ارزش‌های سیاسی چیست؟ ب) چرا رویکرد تبیینی ظرفیت مطالعه معانی و تدابیر سیاسی و قوانین را در قلمرو آرمانی ندارد؟	۱																									
<table><tr><th colspan="3">رویکردهای جامعه‌شناختی</th><th>ارزش‌های سیاسی</th><th>ارزش‌ها</th></tr><tr><th>انتقادی</th><th>تفسیری</th><th>تبیینی</th><th rowspan="2">فضیلت‌ها و ردیلت‌های سیاسی</th><th>قلمرو حقیقی</th></tr><tr><td>؟</td><td>-</td><td>-</td><th>قلمرو آرمانی</th></tr><tr><td>+</td><td>+</td><td>-</td><th>معانی و تدابیر سیاسی و قوانین</th><th>قلمرو واقعی</th></tr><tr><td>+</td><td>-</td><td>+</td><th>قدرت</th><th></th></tr></table>				رویکردهای جامعه‌شناختی			ارزش‌های سیاسی	ارزش‌ها	انتقادی	تفسیری	تبیینی	فضیلت‌ها و ردیلت‌های سیاسی	قلمرو حقیقی	؟	-	-	قلمرو آرمانی	+	+	-	معانی و تدابیر سیاسی و قوانین	قلمرو واقعی	+	-	+	قدرت	
رویکردهای جامعه‌شناختی			ارزش‌های سیاسی	ارزش‌ها																							
انتقادی	تفسیری	تبیینی	فضیلت‌ها و ردیلت‌های سیاسی	قلمرو حقیقی																							
؟	-	-		قلمرو آرمانی																							
+	+	-	معانی و تدابیر سیاسی و قوانین	قلمرو واقعی																							
+	-	+	قدرت																								
۱۰	جدول زیر را کامل کنید.	۱																									
<table><tr><th>منابع یا عوامل قدرت</th><th>ابزار اعمال قدرت</th><th>ارزش‌ها</th></tr><tr><td>شخصیت</td><td>تنبیهی</td><td>پ</td></tr><tr><td>ب</td><td>تشویقی</td><td>ثروت</td></tr><tr><td>الف</td><td>اقتناعی</td><td>ت</td></tr></table>				منابع یا عوامل قدرت	ابزار اعمال قدرت	ارزش‌ها	شخصیت	تنبیهی	پ	ب	تشویقی	ثروت	الف	اقتناعی	ت												
منابع یا عوامل قدرت	ابزار اعمال قدرت	ارزش‌ها																									
شخصیت	تنبیهی	پ																									
ب	تشویقی	ثروت																									
الف	اقتناعی	ت																									
۱۱	با توجه به متن زیر، به سؤالات داده شده پاسخ دهید. «مدیران یک شرکت تولیدی درباره چگونگی پرداخت دستمزد به کارکنان شرکت اختلاف نظر دارند. برخی پیشنهاد می‌کنند به هر کسی به اندازه‌ای که شایستگی دارد، دستمزد پرداخت شود. این عده تفاوت‌های افراد مانند توان جسمی و ذهنی، انگیزه و مهارت را برجسته می‌کنند و رقابت میان افراد را برای تولید بیشتر ضروری می‌دانند و افراد گروه‌های توانگر را در اولویت قرار می‌دهند.» الف) متن به کدام یک از انواع رویکردهای به نابرابری اشاره دارد؟ ب) نقد کتاب به این رویکرد را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است.)	۱																									
۱۲	براساس ویژگی‌های رویکرد تفسیری به سؤالات زیر پاسخ دهید. الف) اگر با رویکرد تفسیری به مطالعه سیاست و قدرت پردازیم، دچار چه خطایی خواهیم شد؟ ب) چرا رویکرد تفسیری توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت را ندارد؟	۱																									
۱۳	از دیدگاه جامعه‌شناسان انتقادی، پیامدهای نادیده گرفتن ساختارهای اجتماعی و بی‌توجهی به آن‌ها چیست؟	۱																									
۱۴	پیدایش نظریه فمینیستی معاصر، نظریه آفریقایی تبار و نظریه آمریکایی بومی نتیجه چیست؟	۱																									
۱۵	دو شباهت و دو تفاوت اندیشه فارابی و ابن خلدون را بنویسید.	۱																									
۱۶	دو مورد از ویژگی‌های عقلانیت جهان اسلام را بنویسید.	۱																									
۲۰	جمع نمرات	۲۰																									

«موفق باشید»

۹ الف) در قلمرو حقیقی، ارزش‌ها مستقل از خواست و تمایل افرادند و این سه رویکرد حقیقتی را که مستقل از خواست و اراده انسان باشد، نمی‌پذیرند. (۵/۵) / **ب)** جامعه‌شناسی تبیینی با منحصر کردن علم به علوم تجربی، معانی و ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را که تماماً مادی و محسوس نیستند، قابل مطالعه علمی نمی‌داند. (۵/۵) (درس ۶)

نکته: در جهان متجدد غرب با هویت سکولار و دنیوی، حقیقت به رسمیت شناخته نمی‌شود.

۱۰ الف) سازمان (۵/۵) / **ب)** مالکیت (۵/۵) / **پ)** قدرت (۵/۵) / **ت)** دانش (۵/۵) (درس ۶)

۱۱ الف) طرفداران قشربندی اجتماعی (۵/۵) / **ب)** نقش انسان‌ها و جوامع در پدید آمدن و ادامه یافتن قشربندی اجتماعی را نادیده می‌گیرند. با اینکه رقابت را در زندگی اجتماعی ضروری می‌دانند، اما از این نکته مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد. (۵/۵) (درس ۷)

۱۲ الف) تعدد و تنوع فرهنگ‌ها و جوامع معاصر و قدیمی، علوم اجتماعی را درگیر مطالعات پایان‌ناپذیر می‌سازد. (۵/۵) / **ب)** سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، جوهی محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت، توان مطالعه و بررسی آن را نیز ندارد. (۵/۵) (درس ۵ و ۶)

۱۳ به معنای چشم‌پوشی از آثار و پیامدهای (۵/۵) مخرب آن‌هاست، زیرا انتقاد از (۵/۵) ساختارهای اجتماعی را ناممکن می‌سازد و در نتیجه، امکان کنترل آثار مخرب آن‌ها از دست می‌رود. (درس ۷)

۱۴ بسیاری از جوامع و گروه‌ها به دفاع (۵/۵) از خود برخاسته‌اند و با ساختن (۵/۵) هویتی خاص برای خود یا بازگشت (۵/۵) به هویت واقعی خویش، در برابر هویتی که فرایند جهانی شدن به آن‌ها تحمیل می‌کند، مقاومت (۵/۵) می‌کنند و خواهان رهایی از این هویت تحمیلی هستند. (درس ۸)

۱۵

ویژگی‌ها	اندیشه فارابی	اندیشه ابن‌خلدون
شباهت	• اندیشمند مسلمان • علوم اجتماعی نافع و متناسب با جامعه خود (۵/۵)	• اندیشمند مسلمان • علوم اجتماعی نافع و متناسب با جهان اجتماعی خود را پدید آورده است. (۵/۵)
تفاوت	• رویکرد انتقادی • از جامعه آرمانی سخن گفت. (۵/۵)	• رویکرد تبیینی و محافظه‌کارانه • از جامعه آرمانی سخن نگفت. (۵/۵)

(درس ۹)

۱۶ ۱ عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام علاوه بر آنکه با داده‌های حسی و تجربی و همچنین با هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی اجتماعی و تاریخی پیرامون تعامل فعال دارد و آن‌ها را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد. **۲** عقلانیت در جهان اسلام در تولید دانش علمی درباره محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد، ولی همه عرصه‌های علمی را به‌تنهایی سامان نمی‌دهد؛ بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌دهد. (گروه‌موردکاوی ۱۳۱). (هرمورد ۵/۵) (درس ۱۰)

۱۴ جامعه همچون طبیعت تصور می‌شود، دستاوردی (۵/۵) انسانی نیست و واقعیتی (۵/۵) بیرونی تصور می‌شود که با قوانینی به استحکام قوانین (۵/۵) طبیعت اداره می‌شود. در آن صورت فقط می‌توانیم از دانش‌های ابزاری (۵/۵) خود استفاده کنیم و جامعه و پدیده‌های اجتماعی را بشناسیم و قادر نخواهیم بود تغییری بنیادین در جامعه به وجود آوریم. نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم. (درس ۳)

۱۵ اگر تفسیرهای جوانان (۵/۵) و نوجوانان را در نظر بگیریم، متوجه خواهیم شد که عامل اصلی گرایش این کاربران به اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای، معنای استفاده از ابزار است. (۵/۵) بیشتر جوانان و نوجوانان، استفاده هرچه بیشتر از این‌ها را به‌روز بودن، سرگرمی، هیجان، آزادی و توانایی معنا می‌کنند. این قبیل معانی و انگیزه‌ها، عوامل اصلی حضور افراطی جوانان و نوجوانان در فضاهای مجازی است. (درس ۴)

۱۶ برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده (۵/۵) و کاملاً قابل‌پیش‌بینی (۵/۵) درباره چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی (۵/۵)، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها (۵/۵) را نادیده می‌گیرند و از پدیده‌های اجتماعی و انسانی هویت‌زدایی می‌کنند. (درس ۵)

پاسخ امتحان شماره ۱۳

۱ الف) درست (۵/۵) / **ب)** درست (۵/۵) (درس ۳) / **پ)** نادرست (۵/۵) (درس ۴): تأکید افراطی سبب می‌شود افراد ندانند نظم برای تحقق چه آرمان‌هایی است و صرفاً آن را رعایت کنند. / **ت)** درست (۵/۵) (درس ۵)

۲ الف) پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی (۵/۵) (درس ۱۰) / **ب)** علم فقه (۵/۵) (درس ۹) / **پ)** مدینه جاهله (۵/۵) (درس ۹) / **ت)** عقل عملی (۵/۵) (درس ۱۰)

۳ الف) گزینه ۲ (۵/۵) (درس ۶) / **ب)** گزینه ۴ (۵/۵) (درس ۷) / **پ)** گزینه ۱ (۵/۵) (درس ۸) / **ت)** گزینه ۲ (۵/۵) (درس ۹)

۴ الف) ساختار اجتماعی (۵/۵) (درس ۳) / **ب)** اخلاق‌گزیزی (۵/۵) (درس ۴) / **پ)** در جهان متجدد نیز مطرح بوده است. (۵/۵) (درس ۵) / **ت)** علوم طبیعی (۵/۵) (درس ۲)

۵ الف) کشف واقعیت (۵/۵) (درس ۱) / **ب)** در محیط (۵/۵) (درس ۳) / **پ)** قدرت اقناعی (۵/۵) (درس ۶) / **ت)** مالکیت خصوصی (۵/۵) یکسانی (۵/۵) (درس ۷)

۶ الف) این فرد در موقعیت‌هایی که از آن‌ها آگاهی ندارد، با مشکل مواجه می‌شود و اگر بخواهد برای انجام دادن هر کاری بیندیشد، زندگی‌اش بسیار پر زحمت می‌شود. (۵/۵) (درس ۱) / **ب)** موضوع علوم انسانی عام‌تر از موضوع علوم اجتماعی است، علوم اجتماعی خود بخشی از علوم انسانی محسوب می‌شوند، ولی برخی علوم انسانی در زمره علوم اجتماعی نیستند. (۵/۵) (درس ۲) / **پ)** در زندگی روزمره بی‌نظمی بیشتر به چشم می‌آید و نظم از نظر پنهان می‌ماند، به دلیل آنکه به نظم عادت کرده‌ایم. (۵/۵) (درس ۳) / **ت)** بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل‌مشاهده ما محدود شوند. (۵/۵) (درس ۵) / **ث)** قدرت بیشتر (۵/۵) (درس ۶)

۷ الف) تبیین (۵/۵) / **ب)** تفسیر (۵/۵) (درس ۵)

۸ الف) الگوی تعارف هویت‌ها (۵/۵) / **ب)** الگوی تنازع هویت‌ها (۵/۵) (درس ۸)

چند نمودار مهم برای جمع‌بندی

ویژگی‌های علم فقه:

توصیف و تبیین نمی‌کند.

احکام و قواعدی را مطرح می‌کند.

ارزیابی و نقد می‌کند.

راه رسیدن به جامعه آرمانی را بیان می‌کند.

تعیین نوع رابطه مردم و قدرت‌های داخلی و خارجی

انقلاب مشروطه + انقلاب اسلامی

ویژگی‌های جامعه مطلوب در علم فقه:

۱ ساختارهای جامعه با مشارکت مردم عادلانه باشند.

۲ حاکمان عالم و عادل باشند.

مشروطه

در پی بهبود ساختار حکومت است (ویژگی اول).

نظام مطلوب نیست اما بهترین نظام در آن شرایط بود.

مشروطه با مجلس نمایندگان ایجاد می‌شود.

مشروطه یعنی مشروط کردن شاه برای عمل در چارچوب قانون

مشارکت و حضور مردم

مجلس نمایندگان

تحقق شرط اول

مجلس خبرگان

تحقق شرط دوم

تعامل متفکران اسلامی با نظریات جدید:

۱ زمینه طرح نظریات جدید می‌شود.

۲ می‌توانند مسائل جامعه جهانی را تحلیل کنند.

خلاصه کپسولی

جامعه‌شناسی ۳

- خلاصه درس‌های نموداری و کاربردی
- بیان نکات مهم و پرتکرار نهایی
- بررسی مثال‌ها و تعاریف مهم درس‌ها

مهروماه

هومان

درس دوم

- به دانش‌هایی که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری و اثرپذیری آن‌ها بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کنند، علوم اجتماعی گفته می‌شود.
- علوم انسانی، کنش‌های انسانی و پیامدهای آن و علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.
- موضوع علوم انسانی عام‌تر از علوم اجتماعی است.
- روان‌شناسی نمونه‌ای از علوم انسانی و جامعه‌شناسی نمونه‌ای از علوم اجتماعی است.
- فلسفه نه جزء علوم طبیعی است و نه جزء علوم انسانی، بلکه خود دانشی مستقل است.

فواید علوم طبیعی

- مطالعه جهان طبیعت و پدیده‌های آن
- پیش‌بینی حوادث طبیعی و پیشگیری از آن‌ها
- ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت

فواید علوم اجتماعی

- شناخت پدیده‌های اجتماعی
- پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی
- کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی
- توانایی توضیح تأثیر جهان اجتماعی بر زندگی
- برخورداری از فرصت‌های پدیده‌های اجتماعی و در امان ماندن از آسیب‌های آن
- فهم متقابل انسان‌ها و جوامع
- همدلی و همراهی انسان‌ها
- ظرفیت دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارها
- فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان
- ظرفیت دآوری درباره علوم طبیعی و فناوری
- علوم طبیعی را به دلیل اینکه ابزار تسلط انسان بر طبیعت و ابزار رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعی اند، علوم ابزاری نیز می‌گویند.
- علوم انسانی به دلیل اینکه به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند، علوم تفهیمی نامیده می‌شوند و از این نظر که به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازند، علوم انتقادی گفته می‌شوند.
- از فواید علوم طبیعی، شناخت طبیعت و قوانین و پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت است.
- از فواید علوم انسانی، انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان، شناخت و فهم کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن است.
- علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن، یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند.
- موضوع جامعه‌شناسی خرد، کنش اجتماعی و موضوع جامعه‌شناسی کلان، ساختار اجتماعی است.
- جامعه‌شناسی خرد، کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد و جامعه‌شناسی کلان، ساختار اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان را بررسی و مطالعه می‌کند.
- جامعه‌شناسی خرد و کلان نیازمند به هم و مکمل یکدیگرند.
- در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است.
- سه رویکرد اصلی عبارت‌اند از: جامعه‌شناسی تبیینی، تفسیری و انتقادی.

خلاصه درس

درس اول

- هر چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود و مطالعات مدرسه‌ای و دانشگاهی می‌آموزند، ذخیره دانشی نام دارد.
- به دانش‌هایی که انسان‌ها در طول زندگی خود به دست می‌آورند و از بدو تولد و ورود به جهان اجتماعی با دیگران در این مجموعه از آگاهی‌ها و دانش‌ها شریک می‌شوند، دانش عمومی می‌گویند.
- دانش عمومی: ۱) گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی است. ۲) انسان درباره دانش عمومی کمتر می‌اندیشد و بیشتر از آن استفاده می‌کند. ۳) در تعامل با دیگران آن را به کار می‌برد.
- دانش عمومی برای زندگی اجتماعی، مانند هوا برای انسان است.
- به بخشی از ذخیره دانشی که با تأمل و اندیشه در دانش عمومی به دست می‌آید و عمیق‌تر و دقیق‌تر است، دانش علمی می‌گویند.
- تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.
- دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد، پیشرفت می‌کند و به دلیل شناخت دقیق مسائل جامعه، راهکارهای درست برای آن‌ها پیدا می‌کند.
- گاهی میان دانش عمومی و دانش علمی یک جهان اجتماعی، تعارض‌هایی پدید می‌آید.
- حل تعارض بین دانش عمومی و دانش علمی، گاهی با راه‌کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.
- جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند: ۱) جهان متجدد بر اساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند. ۲) جوامع دیگر، علوم عقلانی و وحیانی را نیز معتبر می‌دانند.
- در نتیجه تعارض به وجود آمده، ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود و دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.
- ما دانشی می‌خواهیم که همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما (جامعه اسلامی و ایرانی) باشد. همچنین دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط داشته باشد.
- سه دیدگاه درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی: ۱) دیدگاه اول: تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست. دانش علمی (تجربی) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است.

- ۲ دیدگاه دوم: برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی اعتبار می‌داند و دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی (از جمله دانش تجربی) می‌داند.

- ۳ دیدگاه سوم: دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود، بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود. دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است و امکان انتقاد و تصحیح آن را دارد.

